

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Elatis

Elatis

Prantsusmaa

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Prantsuse õiguses tähendab ülalpidamiskohustus nende isikute, kellel on vahendeid seda teha, seadusega sätestatud kohustust rahuldada sellise teise isiku vajadusi, kellega nad on seotud kas peresuhte või abielu kaudu. Ülalpidamist võivad saada erinevad isikud, sealhulgas:

abikaasa oma abikaasalt (tsiviilseadustiku (*code civil*) artiklid 212 ja 214),
lapsed oma vanematelt (tsiviilseadustiku artikkel 203, artikkel 371-2 ja artikkel 373-2-2),
isad, emad ja teised ülenejad sugulased (tsiviilseadustiku artikkel 205),
äiad ja ämmad oma väimeestelt ja miniatelt (tsiviilseadustiku artikkel 206),
üleelanud abikaasa, kes seda vajab (tsiviilseadustiku artikkel 767).

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Mis puudutab lastele makstavat elatist, siis seadusega kehtestatud vanusepiirangut ei ole: vanema kohustus last ülal pidada ja haridust anda ei lõpe automaatselt, kui laps saab seaduse kohaselt täiskasvanuks (tsiviilseadustiku artikkel 371-2). Tuleb eristada kahte ajavahemikku:

kuni laps on alaealine, või juhul, kui ta on täiskasvanu, siis kuni ta saab rahaliselt sõltumatuks, on vanematel kohustus last ülal pidada ja talle haridust anda, et võimaldada talle arenguks ja hariduse omandamiseks vajalikke tingimusi;

kui ülalpidamise ja hariduse andmise kohustus on lõppenud, kehtivad üldised ülalpidamiskohustused, millega nõutakse taotlejalt tema vajaduste tõendamist (tsiviilseadustiku artiklid 205 ja 207).

Elatist võidakse maksta ühekordse summana või osadena otse lapsele, kui ta on täiskasvanuks saanud.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Kui elatist ei maksta vabatahtlikult, peab ülalpidamist saama õigustatud isik, tema esindaja või tema peamine hooldaja esitama hagi, et tasumisele kuuluv summa kindlaks määrata ja kohustada võlgnikku seda summat maksma.

Ülalpidamisnõue võib olla hagi põhialus või selle saab esitada osana näiteks lahutusmenetlusest või menetlusest, millega määratakse kindlaks hooldusõiguste teostamise kord.

Mis puudutab täiskasvanutevahelisi ülalpidamisnõudeid, siis peab ülalpidamist taotlev isik tõendama, et ta vajab seda ega suuda oma vajadusi ise rahuldada. Kui aga ülalpidamist saama õigustatud isik on ise tõsiselt eiranud oma kohustusi ülalpidamiskohustuslase ees, võib kohtunik ülalpidamiskohustuslase elatisvõlgnevuse maksmise kohustusest osaliselt või täielikult vabastada (tsiviilseadustiku artikkel 207).

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Prantsusmaa õiguse kohaselt ei käsitata alaealisi ülalpidamist saama õigustatud isikutena: see õigusvõime on üksnes vanemal või last hooldaval kolmandal isikul, kes saab lapsele hariduse andmiseks ja tema ülalpidamiseks vajaliku elatise saamiseks esitada hagi teise vanema või vanemate vastu.

Kui ülalpidamist saama õigustatud isik ei ole tsiviilseadustiku (sotsiaalhoolekande ja perekonnaseadustiku artikkel L132-7 (*code de l'action sociale et des familles*)) artikli 205 kohaselt pädev hagi esitama, võib seda tema eest teha sotsiaalhooldusamet.

Haiglatel ja rahvatervise/hooldusasutustel on võimalik algatada menetlus otse nende isikute vastu, kes võlgnevad elatist haiglas viibijale (rahvatervise seadustiku (*code de la santé publique*) artikkel L6145-11).

Eestkoste all olevat isikut peab esindama tema eestkostja (tsiviilseadustiku artikkel 475).

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Hagi tuleb esitada piirkonnakohtu (*tribunal de grande instance*) **perekonnaasjade kohtunikule** (*juge aux affaires familiales*) (kohtukorralduse seadustiku artikkel L 213-3 (*code de l'organisation judiciaire*)).

Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) kohaldamisel on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*code de procédure civile*) artiklis 1070, et pädev perekonnaasjade kohtunik on:

kohtunik, kelle tööpiirkonnas asub abikaasade ühine eluase;

kui vanemad elavad eraldi, siis ühise hooldusõiguse korral kohtunik, kelle tööpiirkonnas on selle vanema elukoht, kelle juures laps alaliselt elab, või kelle tööpiirkonnas elab ainuhooldusõigusega vanem; muudel juhtudel kohtunik, kelle tööpiirkonnas asub selle isiku asukoht, kes ei algatanud menetlust.

Ühise nõude korral on poolte tehtud valikul pädev kohtunik, kelle tööpiirkonnas asub ühe poole elukoht.

Kui aga vaidlus puudutab üksnes abikaasadevahelist ülalpidamiskohustust, elatist lapse ülalpidamiseks ja talle hariduse andmiseks, abielukuludesse panustamist või hüvitist, on pädev see kohtunik, kelle tööpiirkonnas on ülalpidamiskohustuslase elukoht või selle isiku elukoht, kes on laste peamine hooldaja, ka juhul, kui lapsed on täiskasvanud.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Menetlus on suuline ja selle puhul ei ole vaja esindamist: nõude esitajad võivad koos vajalike tõenditega isiklikult kohtuniku ette ilmuda.

Menetlus võidakse algatada kohtusse kutsumisega (kohtutäituri kaudu) või lihtsalt kohtule adresseeritud taotlusega.

Kui ülalpidamist nõutakse kohtus lahutusmenetluse osana, peab nõude esitajat esindama esindamisõigusega advokaat (*avocat*).

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Esimeses astmes õiguskulud puuduvad. Edasikaebuse puhul kuulub tasumisele 225 eurot.

Nõude esitajad võivad teatud rahalises olukorras saada õigusabi.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Lapse ülalpidamiseks ja talle hariduse andmiseks saab elatist maksta järgmisel viisil:

igakuine makse ülalpidamist saama õigustatud vanemale (kõige tavalisem);

otsemakse lapsele tehtud kulutuste eest;

õigus kasutada ülalpidamiskohustuslase kinnisvara ja seal elada või kasutusvalduses oleva vara loovutamine või ülalpidamist saama õigustatud isikule sissetulekut toova vara eraldamine.

Elatist arvutatakse **kummagi vanema vahendite ja lapse vajaduste järgi**. Justiitsministeerium (*Ministère de la justice*) on alates 2010. aastast **üksnes näitlikustamiseks avaldanud võrdlustabeli, mis on koostatud ülalpidamiskohustuslase ja ülalpidamist saama õigustatud isiku sissetuleku, nende hooldatavate laste arvu ning külastusõiguste ja eluaseme järgi**. Kohtunik esitab korrapäraselt andmed elatise indekseerimise (mis põhineb linnapiirkondade leibkondade üldisel tarbijahinnaindeksil) kohta.

Muu elatis

Abikaasapoolse abielukuludesse panustamise kindlaksmääramisel peab kohtunik võtma arvesse kõiki asjaomase isiku kantud kulusid, mis vastavad kasulikele või vajalikele kulutustele. Seda võidakse teha raha maksmisena, laenu eest vastutamisenä või koguni perekonna eluaseme kulude kandmisena. Kui tegemist on **lahutusmenetluse käigus abikaasale määratud elatise**ga, võidakse otsustada, et tasutakse osa igakuistest laenumaksetest või kogu igakuine laenumakse; kohus soosib igakuise makse tegemist. See toetus määratakse **vastavalt elustandardile, millele nõude esitanud abikaasa saab** nõude esitamisel oma abikaasa võimalusi arvestades tugineda.

Vanematele ja abikaasa vanematele ettenähtud elatist makstakse üksnes **vastavalt** nõude esitanud isiku vajadustele ja seda maksmata kohustatud isiku jõukusele. Kohtunik võib ka automaatselt ja vastavalt asja asjaoludele lisada sellisele ülalpidamiskohustuslasele muutmisklausli, mis on kehtivate õigusaktidega lubatud (tsiviilseadustiku artikkel 208).

Ülalpidamisega seoses on alati võimalik toetus läbi vaadata, tingimusel, et nõude esitaja esitab tõendid uue asjaolu kohta, mis mõjutab ülalpidamist saama õigustatud isiku ja/või ülalpidamiskohustuslase ja/või lapse / ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadusi.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Tsiviilseadustikus ei eelistata ühtegi makseviisi. Makseviisid saab määrata kindlaks pooltevahelisel kokkuleppel. Kokkuleppe puudumise korral määrab makseviisid oma otsusega kindlaks kohtunik.

Elatist makstakse otse ülalpidamist saama õigustatud isikule või sotsiaalhooldusasutusele, haiglale või hooldusasutusele või tervishoiuasutusele, kes on ülalpidamist saama õigustatud isiku eest esitanud hagi.

Tuleb märkida, et lapse ülalpidamiseks ettenähtud elatise puhul võidakse elatis osaliselt või täielikult asendada rahasumma maksimisega akrediteeritud asutusele, kes omakorda vastutab lapsele indekseeritud sissetuleku tagamise eest (tsiviilseadustiku artikkel 373-2-3). Kohtunik võib samuti otsustada, et elatist makstakse otse täiskasvanud lapsele.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksimisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui ülalpidamist saama õigustatud isikul on täitekorraldus, võib ta anda otse kohtutäiturile korralduse ülalpidamiskohustuslase varade suhtes täitemeetme rakendamiseks (välja arvatud sellise vara või töötasu arestimine, mille puhul on vaja kohtu eelnevat otsust). Kohtutäituril on laialdased uurimisvolitused koos ametkondadega kasutamiseks, et leida teavet ülalpidamiskohustuslase või tema vara asukoha väljaselgitamiseks.

Peamised täitemenetlused, mida ülalpidamist saama õigustatud isik saab kasutada, on järgmised:

otsemaksekorralduse menetlus (tsiviiltäitemenetluste seadustiku artiklid L 213-1 ja R 213-1 jj. (*code des procédures civiles d'exécution*)); **see** võimaldab sisse nõuda kuue viimase kuu eest võlgnetava elatise ja jooksva elatise. Kohtutäitur teavitab kolmandat isikut (tööandjat, panka või ülalpidamiskohustuslase mis tahes kolmandast isikust võlgnikku) nende kohustusest maksta elatis otse kohtutäiturile;

töötasu arestimine (tööseadustiku artikli L 32521 ja R 3252-1 jj (*code du travail*)): arestimiseks peab andma loa madalama astme kohtu kohtunik (*juge d'instance*);

arestimine (tsiviiltäitemenetluste seadustiku artiklid L 211-1, L 162 lõige -1, R 211-1 ja artikli R 162-1 jj) võimaldab arestida ülalpidamiskohustuslasele võlgnetavad võlad (kõige sagedamini pangakonto arestimine);

arestimine müügiks (tsiviiltäitemenetluste seadustiku artiklid L 221 lõige -1 ja R 2211 jj): materiaalse vara (televiisor, auto) arestimine;

kinnisvara arestimine (tsiviiltäitemenetluste seadustiku artiklid L 311-1 ja R 311-1 jj): **see puudutab ülalpidamiskohustuslase omanduses olevat kinnisvara.**

Kinnisvara müügiks peab loa andma täitmiskohtunik (*juge de l'exécution*).

Kohtutäituri kulud kannab ainuisikuliselt ülalpidamiskohustuslane.

Kriminaalmenetluse puhul võidakse ülalpidamiskohustuslane mõista süüdi **kuritahtlikus pere hülgamises**. Seda süütegu võidakse karistada kaheaastase vangistusega ning 15 000 euro suuruse trahviga (kriminaalseadustiku (*code penal*) artikkel 227-3).

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Ülalpidamiskohustuse korral on aegumistähtaeg 5 aastat alates igast võlgnetavast maksest (tsiviilseadustiku artikkel 2224).

Üle 6 kuu võlgnetavate maksete korral ei saa otsemaksekorralduse menetlust kohaldada. Sellega ei välistata muude täitemetodite kasutamist varasemate võlgnevuste sissenõudmiseks.

Täitemenetluste puhul tuleb piirduda sellega, mis näib võlgnevuse sissenõudmiseks vajalik, ning nende meetmete valikuga ei tohi kaasneda kuritarvitusi.

Mõned varad on seaduse kohaselt kuulutatud arestimiseks sobimatuks: elatised, ülalpidamiskohustuslase eluks ja tööks vajalik vallasvara, puuetega inimestele vajalikud esemed, teatud hüviised ja peretoetused. Pangakontol saab arestida vaid summad, mis ületavad miinimumsissetulekut (solidaarsuspõhine sissetulek (*le revenu de solidarité active*)) ühe inimese kohta. Töötasu arestimise korral määratakse arestitav summa kindlaks vastavalt töötasule ning ülalpidamiskohustuslasest sõltuvatele isikutele.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Organisatsioonid, kes vastutavad peretoetuste maksmise eest, võivad ülalpidamist saama õigustatud isiku õigused teatud tingimustel üle võtta. Sel juhul võivad nad ülalpidamist saama õigustatud isiku nimel algatada menetluse. Samuti on juhul, kui eraõiguslikud täitemenetlused ei toimi, võimalik pöörduda prokuröri (*procureur de la République*) poole, et algatada kohtulik sissenõudmismenetlus riigikassa kaudu (*comptable public*).

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Teatud tingimustel võivad peretoetuste maksmise eest vastutavad organisatsioonid maksta ülalpidamist saama õigustatud isikule võlgnetava elatismakse eest ettemaksuna peretoetust.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõrvalise muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Kui ülalpidamiskohustuslase elukoht on teises riigis ja ülalpidamist saama õigustatud isiku elukoht on Prantsusmaal, võib ülalpidamist saama õigustatud isik pöörduda välis- ja rahvusvahelise arengu ministeeriumi (*Ministère des Affaires Étrangères et du Développement International*) elatistrahva võlgnevuste sissenõudmise büroo (*Bureau de Recouvrement des Créances Alimentaires (RCA)*) poole. Büroo võtab võla sissenõudmiseks ühendust ülalpidamiskohustuslase elukohariigi keskasutusega.

Samuti võib ülalpidamist saama õigustatud isik võtta ühendust peretoetusfondiga (*Caisse d'Allocations Familiales (CAF)*), mis võib juhul, kui ülalpidamiskohustuslane ei maksa elatist, anda rahalist abi, seda ka juhul, kui ülalpidamiskohustuslane on välisriigis.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Prantsusmaa keskasutusega saab võtta ühendust kirja, telefoni või e-posti teel:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tel: + 33 (0) 1 43 17 91 99

Faks: +33 (0) 1 43 17 81 97

E-post: recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Kui ülalpidamiskohustuslane elab Prantsusmaal ja ülalpidamist saama õigustatud isik on välisriigis, peab ülalpidamist saama õigustatud isik **võtma ühendust oma elukohariigi keskasutusega**. Nõuet esitav keskasutus võtab seejärel ühendust Prantsusmaa keskasutusega (välisministeeriumi elatisraha võlgnevuste sissenõudmise büroo), kes võtab võla sissenõudmiseks vajalikke meetmeid.

Kui ülalpidamist saama õigustatud isikul on täiteotsus, võib ta võla sissenõudmiseks pöörduda ka otse kohtutäituri poole (mitte läbi keskasutuste). Sel juhul ei saa ta kasutada keskasutuste abi.

Tuleb märkida, et kui puudub kohtuotsus, milles määratakse kindlaks elatise maksmise põhimõte, võib nõuet esitava liikmesriigi keskasutus saada elatisraha võlgnevuste sissenõudmise büroole taotluse, et Prantsusmaa kohtu otsusega määrata kindlaks elatise põhimõte (määruse (EL) nr 4/2009 VII lisa).

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Prantsusmaa keskasutusega saab võtta ühendust kirja, telefoni või e-posti teel:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Tel: + 33 (0) 1 43 17 91 99

Faks: +33 (0) 1 43 17 81 97

E-post: recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr

Kui ülalpidamist saama õigustatud isik otsustab pöörduda otse kohtutäituri poole, saab ta pädevate kohtutäiturite kontaktandmeid vaadata jaotisest „Leia kohtutäitur“ (*Trouver un huissier*) või riikliku kohtutäiturite koja (*Chambre nationale des huissiers de justice*) veebisaidilt.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Ei kohaldata.

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Õigusabi võib olla täielik või osaline. Seda antakse:

automaatselt alla 21aastastele lastele määruse (EL) nr 4/2009 artikli 46 alusel;

muudel juhtudel siis, kui taotluse esitaja vastab seaduses (10. juuli 1991. aasta õigusabi käsitlev seadus nr 91-647 (*loi n° 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique*) ja 19. detsembri 1991. aasta määruses nr 91-1266 (*décret n°91-1266 du 19 décembre 1991*) sätestatud nõuetele.

Prantsusmaal hõlmab õigusabi võla sissenõudmise menetluse puhul selle advokaadi tasusid, kes on kohtumenetlusse määratud õigusabi käsitleva otsusega, ning sama otsusega määratud kohtutäituri tasusid.

Ülalpidamiskohustusega seotud õigusabinõuete puhul järgitakse vastavalt **nõukogu** 27. jaanuari 2003. aasta direktiivile 2003/8/EÜ sama protsessi kui muude piiriüleste vaidluste puhul.

Õigusabinõude saadab ülalpidamist saama õigustatud isik Prantsusmaal õiguskaitse kättesaadavuse ja ohvrite toetamise eest vastutavale osakonnale (*Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)*) järgmisel aadressil:

Ministère de la Justice

Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes

Bureau de l'aide juridictionnelle

13, Place Vendôme

75042 PARIS cedex 01

Tel: 01 44 77 71 86

Faks: 01 44 77 70 50

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Elatisraha võlgnevuste sissenõudmise büroo kinnitab välisriigi keskasutuse esitatud nõude ja tõendite kättesaamist. Ta kontrollib, kas toimik on täielik ja kas dokumendid, eelkõige õigusdokumendid on korrektsed ja kasutatavad. Täitmisega seotud mis tahes probleemide ennetamiseks palub büroo saatvalt asutuselt vajaduse korral selgitusi ja/või muid väljavõtteid või tõlkeid. Büroo hõlbustab artiklis 56 osutatud nõuetega seotud menetluste algatamist; ta saadab need selle piirkonna pädevatele kohtuasutustele.

Büroo aitab selgitada välja ülalpidamiskohustuslase asukohta ning hõlbustab teabe otsimist võimaluste kohta esitada juhtum prokurörile ning rahandusministeeriumi (*Direction Générale des Finances Publiques*) osakondadele vastavalt määruse (EÜ) nr 4/2009 artiklitele 61, 62 ja 63.

Samuti soodustab büroo kohtuväliste kokkulepete sõlmimist, võttes otse ühendust ülalpidamiskohustuslasega ja saates sellele isikule oma ettepanekud maksta vabatahtlikult ülalpidamist saama õigustatud isikule viimase elukohariigi keskasutuse kaudu.

Kui kohtuvälisele kokkuleppele ei jõuta, on alati võimalik kohtulik sissenõudmismenetlus, eeldusel, et seda välisriigi otsust saab Prantsusmaal täita. Büroo on ühenduses kohtutäituritega, kellele on tehtud ülesandeks võla sissenõudmine, et tagada täitemenetluste edenemine.

Büroo nõuab süstemaatiliselt pangaülekande tegemist.

Kui ülalpidamise sissenõudmiseks on vajalik põlvnemise kindlaksmääramine, teavitab büroo ülalpidamist saama õigustatud isikut, milline pädev asutus seda menetlust teostab.

Viimati uuendatud: 01/06/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.